

**BOSHLANG'ICH SINFLARDA YANGI DARSLIKLAR NING O'QITILISH
METODLARI**

Qobilova Muattar Sindarovna

Boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Zarbdor tumani 1-maktab

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan sayi-harakatlar va boshlang'ich sinf darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanib yuqori ko'rsatgichga erishish, ta'lim soxasidagi tarixiy o'zgarishlar keltirilib, ta'lim maqsadi va uning mazmuni, ta'lim jarayonida o'quvchi va o'qituvchi munosabatlari, ta'limni yaxshilashga qaratilgan chora-tadbirlar haqida fikr yuritilgan.*

Kalit so'zlar: *ta'lim, metod, taraqqiyot, ta'lim sifati, elektron darslik, xalqaro tadqiqot, pedagog, kasbiy mahorat, milliy dastur, o'qituvchi, tizim, mutaxassis, ta'lim maqsadi.*

KIRISH

Ta'lim o'qituvchi va o'quvchilarning hamkorlikdagi faoliyati bo'lib, shu jarayonda shaxsning taraqqiyoti, uning ma'lumoti va tarbiyasi ham amalga oshadi. Darslarda o'qituvchi o'z bilimi, ko'nikma va malakalarini mashg'ulotlar vositasida o'quvchilarga yetkazadi, o'quvchilar esa uni o'zlashtirib borishi natijasida undan foydalanish qobiliyatiga ega bo'ladi. O'rganish jarayonida o'quvchilar o'zlashtirishning turli ko'rinishlaridan foydalanishadi, ya'ni o'zlashtirilayotgan ma'lumotlarni qabul qilish, qayta ishlash hamda amaliyotga tatbiq etishda o'ziga xos tafovutlarga tayanadi. Ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchilarning dars paytidagi hamkorligi, o'quvchilarning mustaqil ishlashi, sinfdan tashqari ishlar shaklida ta'lim va tarbiya masalalari hal etiladi. Ulug' donishmandlardan biri «... kelajak tashvishi bilanyashasang, farzandlaringga yaxshi bilim ber, o'qit», degan ekan. Yurtimizda ta'lim-tarbiya tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar haqiqiy ma'noda bir-ikki yillik yoki qisqa davrda samaraga erishishga qaratilgan ish emas, balki chin ma'noda bir necha yuz yillarga tatiydigan o'zgarish bo'ldi, desak xato bo'lmaydi. Bu prezidentimizning kelajagimiz, kelajak avlodimiz haqida qayg'urib, yurtimizning barcha farzandlari – mening farzandlarim, ular bizlardan ko'ra kuchli, bilimli va albatta baxtli bo'lishlari kerak, degan g'oyasi zamirida donishmandlarcha siyosat yotganini ko'rsatadi.

Ma'lumki, ta'linda ilg'or pedagogik va yangi axborotlar texnologiyalarini tatbiq etish o'quv mashg'ulotlarining samaradorligini oshiribgina qolmay, ilm-fan yutuqlarini amaliyotda qo'llash orqali mustaqil va mantiqiy fikrlaydigan, har tomonlama barkamol yuksak ma'naviyatli shaxsni tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Prezident Shavkat Mirziyoyev O'zbekiston xalqiga yo'llagan murojaatnomasida "Ta'lim sifatini oshirish - Yangi O'zbekiston taraqqiyotining yakka-yu yagona to'g'ri

yo'lidir", - deya ta'kidladi. Boshlang'ich ta'lim maqsadi ro'yobini ta'minlashda zamonaviy ta'lim texnologiyalar muhim ahamiyatga egadir¹.

Taraqqiyotimizning yuksalishi, yosh avlodga sifatli ta'lim-tarbiya berishdan boshlanadi. Kelajagi buyuk farzandlargina vatan ravnaqini yuksaklarga ko'tara oladilar. Ta'lim sifatini oshirish bilimli avlod vakillarini yetishtirish maqsadida mamlakatimiz taraqqiyot strategiyasida to'rtinchi ustuvor yo'nalish aynan ta'lim soxasini inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgandi va 2023-yilni - «Insonga e'tibor va sifatli ta'lim yili», - deb nomlanishi ta'limga bo'lgan e'tiborning yaqqol namunasidir².

Ta'lim maqsadi o'quv-biluv jarayoni, uning mohiyati, mazmunini, usul va vositalari, o'qituvchi-o'quvchi munosabatlari, shuningdek, mazkur tizimning samaradorligi qanday shaxs yoki mutaxassisini sharklantirishni ham belgilaydi. Ta'lim maqsadining ijtimoiy buyurtma asosida ifodalanishi shaxs, davlat, jamiyat, fan-texnika hamda ishlab chiqarishning umumiy taraqqiyot darajasi bilan beligilanadi. Demak, ta'lim maqsadi jamiyat ehtiyojlarini ifodalaydi va uning taraqqiyotini belgilaydi. Butun ta'lim jarayoni-o'quv materialidan boshlab, ta'lim natijasigacha-ta'lim maqsadidan kelib chiqqan holda belgilanadi. Ta'lim maqsadi oldida turgan asosiy masala bugungi kun va istiqbolda jamiyat ravnaqi uchun qanday shaxs, mutaxassis tayyorlash kerakligi bilan xarakterlanadi.

Ta'lim sifatini oshirish yosh avlodni fanga qiziqtirishning eng muhim omili bu yangi darslik va zamonaviy dars o'tish uslublaridir. 16 yillik tajribamdan kelib chiqib shuni aytishim mumkinki, yangi darslik o'quvchi uchun juda qulay ayniqsa elektron darsliklar o'quvchilarni darsga bo'lgan qiziqishlarini yana oshiradi va olingan bilimlarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Bundan tashqari darsliklarning tayyorlashda PISA, PIRLS, TIMSS, EGMA, EGRA kabi xalqaro dasturlardan namunaviy vazifalar asos qilib olingani biz o'qituvchilar uchun kelajakda xalqaro tadqiqotlarga boshqa davlatlar qatorida turishimizga katta imkon bag'ishlaydi.

Darsliklar bilan birga mashg'ulot daftarlari, o'qituvchilar uchun metodik qo'llanmalar chop etilishi biz o'qituvchilarni ishtiyoq bilan ishlashimizga kuch bag'ishlaydi. An'anaga muvofiq, davlatimiz rahbarining parlament va xalqimizga murojaatnomalarida ko'tarilgan masalalar, ijrosini topmoqda. Biz ustozlardan qilinadigan talab o'z ustimizda ishlash yangi innovatsion metodlar orqali darslarni tashkil qilish o'quvchilarga psixologik yondashgan holda o'zlari qiziqqan kasb-hunarga yo'naltirishdan iborat. Bunda esa ayniqsa boshlang'ich sinf ustozlarining o'rni katta rol o'ynaydi.

TADQIQOT NATIJALARI VA MUHOKAMA

Ma'lumki O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun va Kadrlar tayyorlash milliy dasturining qabul qilinishi bilan uzluksiz ta'lim tizimi asosi yaratildi.

¹ 2022-yilning 20-dekabr sanasida Prezidentimizning Oliy Majlis va xalqimizga qaratilgan navbatdagi Murojaatnomasi

² 2022-yilning 20-dekabr sanasida Prezidentimizning Oliy Majlis va xalqimizga qaratilgan navbatdagi Murojaatnomasi

Pedagogik texnologiyalarni dars jarayonida qo'llash asosida o'quvchilarni ijodkorligi va faoligini oshirish har bir davr uchun muhim ahamiyatga egadir.

Bu esa "Ta'lim to'g'risidagi Qonunning 26- moddasida hamda Kadrlar tayyorlash Milliy dasturida o'qitish jarayoniga ilg'or, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni keng ko'lamda tadbiq etish barcha turdagi ta'lim muassasalarida oldidagi eng dolzarb vazifalardan biri ekanligi ta'kidlandi³.

Har bir o'qituvchi shuni yaxshi bilishi biladiki dars o'quv tarbiya jarayonining asosiy shaklidir. Shuning uchun o'qituvchi, avvalo, dars o'tish va darsni takomillashtirib borish borish hakida o'ylaydi, izlanadi.

XULOSA

Ta'limda yukori samaradorlikka erishish uchun o'qitishning noan'anaviy metodlaridan ya'ni zamonaviy pedagogik texnologiyaning turli metodlaridan dars mavzusiga mos ravishda foydalanish maqsadga muvofikdir. Bu murakkab va uzoq davom etadigan jarayon bulib, o'qituvchining mashaqqatli mehnati bilan bosqichma - bosqich mahorat pillapoyalarini egallab, uning yuksak pedagogik darajasiga kutarilishidir. Yukori ko'rsatgichga erishishni maqsad qilgan har bir o' qituvchi, avvalo, har bir darsga ij odiy yondashishi, dars j arayonida kuzda tutilgan barcha bosqichlarni erkin amalga oshira oladigan kasbiy mahoratga ega bo'lishi kerak va tinimsiz o'z ustida ishlashi lozim.

Kasbiy mahorat esa o'qituvchi shaxsidagi tabiiy imkoniyatlar, pedagogik-psixologik iqtidor, o'z ishiga mas'uliyat bilan karash, o'quvchidagi o'zgarishlarni o'z vaqtida sezish, bola shaxsi o'quvchilar jamoasiga to'g'ri ta'sir qila olishining amaliy namoyon bola olishidir. Bundan tashqari o'qituvchi ilg'or zamonaviy ish tajribalarini darsga qollash bilan cheklanib qolmay uni boshqa kasbdoshlari bilan ham ommalashtirish platformasi orqali hamfikir bolib baholanishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Yo'ldosheva D., Hamroyeva SH. Ta'limda zamonaviy pedagogik texnologiyalar. Toshkent, 2017.
2. Boshlangich ta'limni o'qitish metodikasi. O'quv uslubiy majmua. Toshkent, 2018.
3. <https://giu.uz>

³ O'zbekiston Respublikasining Qonuni Ta'lim to'g'risida; O'zbekiston Respublikasining Qonuni, 23.09.2020 yildagi O'RQ-637-son